

Leiðbeiningar til ökumanna um áhrif veikinda á akstur og umferðaröryggi

Áfangaskýrsla

Verkefni styrkt af
Rannsóknasjóði Vegagerðarinnar

Starfshópur:

Dr. Guðmundur Freyr Úlfarsson, Ph.D., Umhverfis- og
byggingarverkfræðideild, Háskóla Íslands

Dr. David B. Carr, M.D., Ph.D., Washington University
School of Medicine

Dr. Pálmi V. Jónsson, M.D., FACP, Landspítala
Háskólasjúkrahúsi og Háskóla Íslands

Dr. Gunnar Guðmundsson, M.D., Ph.D., Landspítala
Háskólasjúkrahúsi og Háskóla Íslands

30. mars 2010

Titill:	Leiðbeiningar til ökumanna um áhrif veikinda á akstur og umferðaröryggi
Efnisorð:	Veikindi, heilsa, akstur, umferðaröryggi, umferðaróhöpp, umferðarslys, aldur
Starfshópur:	Guðmundur Freyr Úlfarsson, Ph.D., verkfræðingur, Háskóla Íslands Dr. David B. Carr, M.D., Ph.D., Washington University School of Medicine Dr. Pálmi V. Jónsson, M.D., FACP, Landspítala Háskólasjúkrahúsi og Háskóla Íslands Dr. Gunnar Guðmundsson, M.D., Ph.D., Landspítala Háskólasjúkrahúsi og Háskóla Íslands
Útgáfa:	Háskóli Íslands, Verkfræði- og náttúruvísindasvið og Vegagerðin Reykjavík, Íslandi Mars 2010
Fjármögnun:	Rannsóknarsjóður Vegagerðarinnar
Verkefni:	Meiðsli í umferðarslysum eldri ökumanna
Verkefnisstjóri:	Guðmundur Freyr Úlfarsson, Ph.D., verkfræðingur Umhverfis- og byggingarverkfræðideild Háskóla Íslands Hjarðarhaga 2-6 107 Reykjavík Íslandi
Aðgengi:	Þessa skýrslu má nálgast hjá Vegagerðinni.
Tilvitnun:	Guðmundur Freyr Úlfarsson, David B. Carr, Pálmi V. Jónsson og Gunnar Guðmundsson, 2010: <i>Leiðbeiningar til ökumanna um áhrif veikinda á akstur og umferðaröryggi</i> . Háskóli Íslands og Vegagerðin, Reykjavík, Íslandi.
Höfundarréttur:	©2010 Guðmundur Freyr Úlfarsson, David B. Carr, Pálmi V. Jónsson, Gunnar Guðmundsson. Öll réttindi áskilin.
Útgáfunúmer:	1.0

Ágrip

Áhrif veikinda á akstur og umferðaröryggi eru áhyggjuefni og rannsóknaratriði. Þar spila saman aldurstengdar breytingar, sjúkdómar, lyfjanotkun og andleg og líkamleg færni. Margvíslegar rannsóknir hafa verið gerðar og birtar í vísindaritum og á öðrum vettvangi en þær ná sjaldan sjónum almennra ökumanna. Í verkefninu eru teknar saman leiðbeiningar til ökumanna um möguleg áhrif veikinda á akstur og umferðaröryggi.

Efnistöð munu fjalla um ýmis konar heilsufarsleg atriði sem geta haft áhrif á umferðaröryggi og gefnar verða ábendingar til að meta og draga úr áhættu á slysum.

Efnisyfirlit

Ágrip	ii
Efnisyfirlit	iii
Myndalisti	iii
1. Tilgangur og markmið	1
2. Staða þekkingar	1
3. Aðferðafræði	5
Þakkir	5
Heimildir	6

Myndalisti

Mynd 1: Sjúkdómar sem tengjast auknum líkum á umferðarslysum.	2
Mynd 2: Eyðublað lækna við mat á ökuhæfni sjúklings í Missouri ríki, 1. bls.	3
Mynd 3: Eyðublað lækna við mat á ökuhæfni sjúklings í Missouri ríki, 2. bls.	4

1. Tilgangur og markmið

Hin háleiti tilgangur verkefnisins er að bæta umferðaröryggi á Íslandi. Ætlunin er að þokast í þá átt með því að rita leibeiningar til almennra ökumanna um möguleg áhrif veikinda á akstur og umferðaröryggi. Upplýsingarnar verða byggðar á víðtækum rannsóknum og reynslu sem birst hefur á vísindalegum vettvangi en er ekki aðgengileg hinum almenna ökumanni á Íslandi. Einnig er markmið að leiðbeiningarnar bendi á heilsufarsleg atriði sem ættu að verða til þess að viðkomandi ökumaður leitaði álits læknis eða annars tilbærs sérfræðings til að meta ökugetu.

2. Staða þekkingar

Verkefnið byggist á heimildaöflun og samvinnu sérfræðinga sem semja texta bæklingisins hver á sínu sérsviði, en rýna að sjálfsögðu allt efni bæklingisins. Undanfarið hafa verið gerðar rannsóknir á áhrifum veikinda á akstur og umferðaröryggi og nýlega dró Rannsóknarnefnd umferðarslysa athygli að alvarlegum umferðarslysum á Íslandi þar sem veikindi voru orsök (Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2007). Í skýrslunni eru tilgreind 13 dauðsföll í umferðinni 1998-2007 þar sem veikindi ökumanns eru meginorsök. Árin 2008 og 2009 bættust við dauðaslys þar sem veikindi voru aðalorsök (Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2009a; Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2009b). Helstu sjúkdómar sem þar eru nefndir eru hjarta- og æðasjúkdómar, geðræn vandamál, sykursýki, flogaveiki og kæfisvefn (Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2007).

Annars staðar er minnst á skerta aksturshæfni vegna slæmrar sjónar, heyrnar, og skilnings (Janke, 1994). Varðandi sjón má sérstaklega nefna virkni sjónskynjunar og hraða hennar, einnig nætursjón (McKnight og McKnight, 1999). Stírðnun líkama og áhrif heilablóðfalls geta haft áhrif á umferðaröryggi, einnig hrörnun heilans, t.d. minni, vinnsla upplýsinga, dómgreind og rökhugsun eru einnig áhrifaþættir fyrir akstur (McKnight og McKnight, 1999). Heilabilun er einnig töluverður áhættuþættur sem oft er bent á og sem getur stórauikið slysalíkur (Meuser o.fl., 2008, Meuser o.fl, 2009). Reyndar kalla Meuser o.fl. (2008) heilabilun helsta áhættuþáttinn varðandi veikindi og akstur í Bandaríkjunum meðal eldri ökumanna. Heilabilun og akstur hefur einnig verið rædd á Íslandi (Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2007, Helga María Hallgrímsdóttir og Jón Snædal, 2002).

Veikindi sem hafa áhrif á umferðaröryggi verða sum líklegri með aldrinum. Guðmundur Freyr Úlfarsson (2005) kannaði umferðaróhöpp og umferðarslys eldri ökumanna á Íslandi árin 1999-2004. Þar benti hann meðal annars á að eldri ökumenn eru líklegri til að lenda í óhappi vegna líkamlegra veikinda en yngri ökumenn. Hann athugaði einnig við hvaða aldur verði tölfraðilega marktækur munur á meiðslum eldri ökumanna og yngri, og reyndist það vera við 72 ára aldur. Ástæður eru að eldra fólk er líkamlega viðkvæmara og því hættar við meiðslum í óhappi.

Meuser o.fl. (2008, 2009) og Rannsóknarnefnd umferðarslysa (2007) ítreka að vandinn er veikindi og heilsa en ekki aldur ökumannsins, þar sem heilbrigðir eldri ökumenn eru

meðal öruggust hópa ökumanna. Meuser o.fl. (2008, 2009) leggja áherslu á þátt lækna og heilbrigðisstarfsfólks í því að taka eftir og tilkynna um ökumenn sem eru hrjáðir af veikindum sem geta aukið slysatíðni. Nauðsynlegt er að til sé ferli fyrir slíkar tilkynningar, til að meta áreiðanleika þeirra, staðfesta þær og jafnvel til að prófa ökumann og meta getu hans til að halda óskertu ökuleyfi. Slík ferli hafa verið í notkun í sumum ríkjum Bandaríkjanna (Meuser o.fl., 2008). Við sýnum á Mynd 1, töflu frá Meuser o.fl., 2008 með yfirliti yfir sjúkdóma sem auka líkur á umferðarslysum.

Category ²	Conditions with Reasonable Evidence for Increased Crash Risk	Conditions that May Contribute to Increased Crash Risk (More & better studies are needed)
Vision	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cataracts ▪ Glaucoma 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Age Related Macular Degeneration ▪ Diabetic Retinopathy ▪ Visual Field Loss ▪ Monocular Vision ▪ Loss of Contrast Sensitivity ▪ Uncorrected refractive eye disorders
Cognitive Impairment	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neurodegenerative dementia (e.g., Alzheimer's disease) ▪ Multiple Sclerosis ▪ Cardiovascular disease 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Parkinson's disease ▪ Chronic Obstructive Pulmonary Disease ▪ Cerebrovascular disease (e.g., stroke, TIA, aneurysm) ▪ Traumatic Brain Injury ▪ Hypothyroidism ▪ Chronic Renal Failure
Psychiatric Disorder	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Schizophrenia ▪ Use of certain psychoactive medications (e.g., tricyclic antidepressants, benzodiazapines) ▪ Psychiatric Disorders (as a general category) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Attention Deficit Hyperactivity Disorder ▪ Mood Disorder (especially when suicidal thoughts are present)
Disorders that Impair Consciousness	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Epilepsy (especially when seizures are frequent) ▪ Sleep Apnea ▪ Severe & Sudden Hypoglycemia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Syncope ▪ Delirium
Musculoskeletal Conditions		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osteoarthritis ▪ Rheumatoid Arthritis ▪ Spinal Cord Injury
Alcohol or Drug Abuse	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alcohol or Drug Dependence 	
Other Conditions	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Respiratory Disorders 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diabetes Mellitus ▪ Vestibular disorders

Mynd 1: Sjúkdómar sem tengjast auknum líkum á umferðarslysum. Mynd fengin frá Meuser o.fl. (2008).

Flokkarnir á Mynd 1 eru byggðir á svörum á eyðublöðum sem lækna eru beðnir að fylla út í Missouri ríki þegar þeir meta hvort einstaklingur er hæfur til aksturs. Byggt á

rannsóknunum T. Meuser, D. Carr, og Guðmundar Freys Úlfarssonar (Meuser o.fl., 2008, 2009) var eyðublaðunum breytt. Við sýnum á Mynd 2 og Mynd 3 þetta nýja eyðublað. Meuser o.fl., (2009) lýsa tilkynningaferlinu og áhrifum þess.

Reset Form
Print Form

MISSOURI DEPARTMENT OF REVENUE
DRIVER LICENSE BUREAU, P.O. BOX 200
301 WEST HIGH STREET, ROOM 470
JEFFERSON CITY, MO 65105-0200

TELEPHONE: (573) 751-2730
FAX: (573) 522-8174
WEB SITE: www.dor.mo.gov

FORM
1528
(REV. 02-2010)

PHYSICIAN'S STATEMENT

DRIVER/PATIENT SECTION	PATIENT NAME (LAST, FIRST, MIDDLE)	SOCIAL SECURITY NUMBER	DATE OF BIRTH
	PATIENT'S MAILING ADDRESS	CITY	STATE ZIP CODE

I hereby authorize and accept that:

- My physician will conduct a medical examination to determine my fitness to operate a motor vehicle safely and responsibly.
- My physician will respond to any additional questions from the Driver License Bureau (DLB) and, if necessary, he/she may submit copies of my medical records to the DLB.
- The DLB will make a final decision concerning my eligibility for driver licensure based on all available information.

Signature of Driver/Patient _____ Date _____

<p>DRIVER/PATIENT (respond to <u>all</u> questions below <u>before</u> seeing your physician)</p> <ol style="list-style-type: none"> How many driving trips do you make in a typical week? _____ Do any of your regular trips involve driving at night? ☐ Yes ☐ No What is the one-way distance of your furthest regular trip? _____ miles Do any of your regular trips involve speeds $\geq$ 55 MPH? ☐ Yes ☐ No Were you pulled over by a police officer in the past year? ☐ Yes ☐ No Were you involved in a crash as a driver in the past year? ☐ Yes ☐ No 	<p>7. In addition to driving, what other modes of transportation do you use regularly? (check all that apply)</p> ☐ Ride with Family Member / Friend ☐ Walk or Ride a Bicycle ☐ Public Bus, Van or Train ☐ Private Bus, Van or Taxi ☐ Other _____
--	--

PHYSICIAN SECTION

Pursuant to Section 302.291 RSMo, completing this report does not violate physician/patient privilege, and when in good faith, the physician shall be immune from any civil liability that might otherwise result from making this report. **INSTRUCTIONS:** Use your best clinical judgement as you REVIEW AND COMPLETE ALL SECTIONS. Attach additional sheets as necessary. Base severity ratings within each category on your overall assessment of impairment relative to the driving task.

<p>EXAMINATION DATE: _____</p> ☐ Supplemental page(s) attached. <p>Are you a regular or primary care provider for this patient? ☐ Yes ☐ No</p> <p>If yes, how many times have you seen this patient in the past year? _____</p> <p>If no, are you evaluating this patient for the first time today? ☐ Yes ☐ No</p> <p>If no, have you reviewed the patients medical records? ☐ Yes ☐ No</p> <p>To your knowledge, is this patient:</p> <p>Aware of his/her medical diagnosis & status? ☐ Yes ☐ Somewhat ☐ No</p> <p>Aware of functional impairments that may impact driving? ☐ Yes ☐ Somewhat ☐ No</p> <p>Compliant with medications & basic requirements of self-care? ☐ Yes ☐ Somewhat ☐ No</p>	<p>Does this patient have:</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>Cardiovascular Disease</td> <td>☐ Yes</td> <td>☐ No</td> </tr> <tr> <td>Cardiac Arrhythmia</td> <td>☐ Yes</td> <td>☐ No</td> </tr> <tr> <td>Heart Failure</td> <td>☐ Yes</td> <td>☐ No</td> </tr> <tr> <td>History of MI</td> <td>☐ Yes</td> <td>☐ No</td> </tr> <tr> <td>History of Syncope</td> <td>☐ Yes</td> <td>☐ No</td> </tr> </table> <p>AHA Functional Capacity (click on applicable level)</p> <table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td></td> <td>I</td> <td>II</td> <td>III</td> <td>IV</td> </tr> <tr> <td>Distance Acuity</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>With Correction</td> <td>20/</td> <td>20/</td> <td>20/</td> <td>20/</td> </tr> <tr> <td>W/O Correction</td> <td>20/</td> <td>20/</td> <td>20/</td> <td>20/</td> </tr> </table>	Cardiovascular Disease	☐ Yes	☐ No	Cardiac Arrhythmia	☐ Yes	☐ No	Heart Failure	☐ Yes	☐ No	History of MI	☐ Yes	☐ No	History of Syncope	☐ Yes	☐ No		I	II	III	IV	Distance Acuity					With Correction	20/	20/	20/	20/	W/O Correction	20/	20/	20/	20/
Cardiovascular Disease	☐ Yes	☐ No																																		
Cardiac Arrhythmia	☐ Yes	☐ No																																		
Heart Failure	☐ Yes	☐ No																																		
History of MI	☐ Yes	☐ No																																		
History of Syncope	☐ Yes	☐ No																																		
	I	II	III	IV																																
Distance Acuity																																				
With Correction	20/	20/	20/	20/																																
W/O Correction	20/	20/	20/	20/																																

<p>VISION & HEARING</p> ☐ Macular Degeneration ☐ Glaucoma ☐ Cataracts ☐ Field Deficit on Confrontation ☐ Retinopathy ☐ Other Vision _____ ☐ Significant Hearing Loss (for commercial drivers only) Should patient be required to wear glasses/lenses while driving? ☐ Yes ☐ No Should patient be restricted to daylight driving? ☐ Yes ☐ No Does patient have visual field deficit which makes driving unsafe? ☐ Yes ☐ No	<p>Field Width °</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>Date</td> <td>Phone</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Licensed Physician Name (printed)</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Signature (required)</td> </tr> <tr> <td colspan="2">License #</td> </tr> </table>	Date	Phone	Licensed Physician Name (printed)		Signature (required)		License #	
Date	Phone								
Licensed Physician Name (printed)									
Signature (required)									
License #									

DCR-1528 (02-2010)
PAGE 1 OF 2

Mynd 2: Eyðublað lækna við mat á ökuhæfni sjúklings í Missouri ríki, 1. bls.

CURRENT MEDICATIONS (check all that apply)		To your knowledge, is this patient subject to any <u>consistent</u> side effects or interactions that may impair driving ability? ☐ Yes ☐ Possibly ☐ Not Likely ☐ No			
☐ Sedative	☐ CNS Stimulant		☐ Antidepressant	☐ Insulin	
☐ Narcotic	☐ Tranquillizer		☐ Antihistamine	☐ Digitalis	
☐ Anticonvulsant	☐ Anticoagulant	☐ Anti-Infective	☐ Sleep Aid		
☐ Other _____					
COGNITIVE / CEREBROVASCULAR / NEUROLOGICAL		Condition is: ☐ Permanent ☐ Temporary			
Mental Status _____ (list test and scores)	☐ Cognitive Impairment	☐ Cerebrovascular Disease	☐ Neurological Condition		
☐ Confusion/Disorientation	☐ Alzheimer's Disease	☐ Cerebral Infarction/Stroke	☐ Brain Injury (open/closed)		
☐ Memory Loss/Forgetfulness	☐ Vascular Dementia	☐ Hemorrhage/Aneurysm	☐ Tumor/Malformation		
☐ Inattention/Distractibility	☐ Frontotemporal/Pick's	☐ Transient Ischemic Attack	☐ Parkinson's Disease		
☐ Impaired Judgement	☐ Dementia (other/unknown)	☐ Carotid Occlusion/Hypoxia	☐ Multiple Sclerosis		
☐ Visual-Spatial Deficit	☐ Slowed Processing Speed				
Combined Impairment for Driving Check (X) Highest Level for Section	☐ UNIMPAIRED Likely Fit to Drive	☐ VERY MILD Likely Fit to Drive	☐ MILD Questionable Fitness	☐ MODERATE Likely Unfit to Drive	☐ SEVERE Likely Unfit to Drive
CONSCIOUSNESS / METABOLIC / RESPIRATORY		Condition is: ☐ Permanent ☐ Temporary			
*DATE of last event with impaired consciousness: _____					
☐ Disorder of Consciousness / Alertness*	☐ Metabolic Condition	☐ Respiratory Condition			
☐ Blackout/Syncope*	☐ Diabetes (Type 1 / 2)	☐ Asthma/Shortness of Breath			
☐ Sleep Apnea/Narcolepsy	☐ Thyroid Condition (Hypo/Hyper)	☐ COPD			
☐ Medication Effect	☐ Chronic Sleep Deprivation	☐ Morbid Obesity/Fluid Retention			
☐ Chronic Sleep Deprivation	☐ Dizziness/Postural Hypotension	☐ Oxygen Dependent			
☐ Epilepsy/Seizure Disorder					
Combined Impairment for Driving Check (X) Highest Level for Section	☐ UNIMPAIRED Likely Fit to Drive	☐ VERY MILD Likely Fit to Drive	☐ MILD Questionable Fitness	☐ MODERATE Likely Unfit to Drive	☐ SEVERE Likely Unfit to Drive
MUSCULOSKELETAL / MOVEMENT / NEUROMUSCULAR		Condition is: ☐ Permanent ☐ Temporary			
CHECK ALL THAT APPLY					
☐ Arthritis (Osteo/Rheumatoid)	☐ Frailty/Generated Weakness	☐ Motor Neuron Disease	☐ Muscular Dystrophy		
☐ Uses Cane or Walker	☐ Paralysis - Arm	☐ Multiple Sclerosis	☐ Parkinson's Disease		
☐ Wheelchair Dependent	☐ Paralysis - Leg	☐ Restricted / Weakness - Arm	☐ Loss of Limb		
☐ Difficulty Transferring	☐ Prosthesis or Brace - Arm	☐ Restricted / Weakness - Leg	☐ History of Falls		
☐ Problems with Balance	☐ Prosthesis or Brace - Leg	☐ Restricted Neck Range of Motion	☐ Other _____		
		☐ Orthopedic Movement			
Combined Impairment for Driving Check (X) Highest Level for Section	☐ UNIMPAIRED Likely Fit to Drive	☐ VERY MILD Likely Fit to Drive	☐ MILD Questionable Fitness	☐ MODERATE Likely Unfit to Drive	☐ SEVERE Likely Unfit to Drive
PSYCHIATRIC / EMOTIONAL / ADDICTION		Condition is: ☐ Permanent ☐ Temporary			
☐ Depression	☐ Bipolar Mood Disorder	☐ Psychosis/Schizophrenia	☐ Alcohol Abuse/Addiction	☐ Drug Abuse/Addiction	
☐ Suicidal/Homicidal	☐ Anxiety/Post-Traumatic Stress	☐ Chronic Pain (causing distress)	☐ Other _____		
Combined Impairment for Driving Check (X) Highest Level for Section	☐ UNIMPAIRED Likely Fit to Drive	☐ VERY MILD Likely Fit to Drive	☐ MILD Questionable Fitness	☐ MODERATE Likely Unfit to Drive	☐ SEVERE Likely Unfit to Drive
Based on my observations of this patient and/or information relayed to me by this individual, I, reasonably and in good faith, believe that _____ PATIENT NAME is:					
MUST CHOOSE ONE					
☐ LIKELY CAPABLE of operating a motor vehicle safely and responsibly. There are no medical contraindications at this time. No further evaluation appears to be needed.					
☐ UNCLEAR IF CAPABLE of operating a motor vehicle safely and responsibly due to current medical-functional status. I recommend additional evaluations to include:					
☐ Driving Skills Examination					
☐ Evaluation by Vision Specialist					
☐ Written Examination					
☐ Evaluation by Specialist _____					
☐ NOT CAPABLE of operating a motor vehicle safely and responsibly due to significant medical-functional compromise or deficit.					
SPECIALTY		LICENSE NUMBER		PHONE	
OFFICE MAILING ADDRESS (INCLUDING ZIP CODE)					
PHYSICIAN NAME (PRINTED)		SIGNATURE (REQUIRED)			DATE

DOR-1528 (02-2010)

PAGE 2 OF 2

Mynd 3: Eyðublað lækna við mat á ökuhæfni sjúklings í Missouri ríki, 2. bls.

Mikið af upplýsingum um áhrif veikinda og aksturs var tekið saman af Dobbs (2005) í skýrslu til umferðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna, og eru niðurstöður þeirrar skýrslu

ásamt efni frá Charlton o.fl. (2004) lagðar til grundvallar mynd 1, þar sem sjúkdómar eru flokkaðir eftir því hve líklegir þeir eru til að auka umferðarslysatiðni. Það eru ekki bara dauðsföll sem hér skipta máli heldur öll slys með meiðslum. Rannsóknarnefnd umferðarslysa (2007) tók saman að árin 2002-2006 voru 40 slys með meiðslum þar sem veikindi voru orsök og 68 óhöpp án meiðsla.

Ljóst er að þó mikið sé til af rannsóknum, vísindagreinum og skýrslum að efni þeirra nær ekki auðveldlega að komast í hendur almennra ökumanna. Þó prófanir, heilbrigðiseftirlit, tilkynningar og ökuleyfistakmarkanir séu mikilvæg þá er fræðsla almennra ökumanna ekki síður mikilvæg þar sem ökumenn geta með hegðun dregið úr áhættu sinni.

Af þessu má telja að mikilvægt sé að almennir ökumenn á Íslandi, sem annars staðar, fái í hendur læsilegt efni og leiðbeiningar, sem benda á algeng veikindi eða heilsubrest sem hafa áhrif á ökuhæfni og umferðaröryggi. Því er í þessu verkefni unnið að slíkum bæklingi. Ætlunin er að bæklingurinn hafi bæði upplýsingar og gátlista sem ökumenn geta farið í gegnum og metið hvort þeir þurfi að fá nánara mat á áhrifum veikinda sinna á umferðaröryggi.

3. Aðferðafræði

Aðferðafræði verkefnisins er byggist í grundvallaratriðum á heimildavinnu. Fyrst, safnað er saman upplýsingum úr fræðiritum og skýrslum og þær notaðar til þess að setja saman lista yfir mikilvæg efni sem tekin voru saman í bæklinginn. Reynt var að tryggja að efnisatriði væru aðskilin og aðgreind, til þess að draga úr endurtekningu. Mikilvægt er að bæklingurinn sé stuttur og auðlesin til þess að almennir ökumenn geti hagnýtt sér upplýsingarnar á fljótlegan hátt. Innihald bæklingsins verður birt með lokaskýrslu verkefnisins.

Bæklingurinn verður hannaður sem PDF skjal sem hægt verður að prenta út. Bæklingurinn verður í lit en reynt verður að tryggja að efni hans skiljist vel þó hann sé prentaður í svart-hvítu. Veittur verður aðgangur að bæklingnum á netinu. Starfshópurinn mun kynna útgáfu bæklingsins þegar hann verður tilbúinn og leita eftir aðstoð stofnana og fyrirtækja við þá kynningu til þess að bæklingurinn nái að komast í hendur ökumanna.

Þakkir

Starfshópurinn þakkar Rannsóknarsjóði Vegagerðarinnar fyrir stuðning sinn við verkefnið. Hópurinn þakkar einnig þeim stofnunum sem þegar hafa komið að verkinu en þær eru Háskóli Íslands og Landspítali.

Heimildir

- Charlton, J.L., Koppel, S., O'Hare, M., Andrea, D., Smith, G., Khodr, B., Langford, J., Odell, M., & Fildes, B., 2004. *Influence of chronic illness on crash involvement of motor vehicle drivers* (Report 213). Victoria, Australia: Monash University Accident Research Centre.
- Dobbs, B. M., 2005. *Medical conditions and driving: Current knowledge*, Final Report Association for the Advancement of Automotive Medicine. (DTNH22-94-G-05297). Washington, DC: National Highway Traffic Safety Administration.
- Guðmundur Freyr Úlfarsson, 2005, *Umferðaróhöpp og meiðsli eldri ökumanna*. Washington University in St. Louis og Rannsóknarráð umferðaröryggismála, Reykjavík.
- Helga María Hallgrímsdóttir og Jón Snædal (2002). Ökumenn með heilabilun. *Læknablaðið*, 88. árg., 6. tlb.
- Janke, M. K., 1994, *Age-related disabilities that may impair driving and their assessment: literature review*. California Department of Motor Vehicles, Sacramento, California.
- McKnight, A. J., og A. S. McKnight, 1999, Multivariate analysis of age related driver ability and performance deficits. *Accident Analysis and Prevention*, Vol. 31, pp. 445–454.
- Meuser, T., Carr, D., Ulfarsson, G.F., et al., 2008, *Medical Fitness to Drive and a Voluntary State Reporting Law*, AAA Foundation for Traffic Safety, <http://www.aaafoundation.org/pdf/MedicalFitnessToDriveReport.pdf>
- Meuser, T., Carr, D., and Ulfarsson, G.F., 2009, Motor-vehicle crash history and licensing outcomes for older drivers reported as medically impaired in Missouri. *Accident Analysis and Prevention*, 41(2):246–252.
- Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2007, *Skert ökuhæfni vegna veikinda*, Varnaðarskýrsla.
- Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2009a, *Skert ökuhæfni veikinda orsök*, frétt, 29. janúar.
- Rannsóknarnefnd umferðarslysa, 2009b, *Skýrslur RNU um þrjú banaslys árið 2009*, frétt, 9. desember.